

της Μάρας Καραγιάννη

Καλλιόπη Σπύρου

«Αν αρνηθείς τη γλώσσα σου και τη μουσική σου, τότε είναι σαν να αρνιέσαι τον ίδιο τον εαυτό σου».

ΕΒΡΕΧΕ εκείνο το απόγευμα που πήγα στο σπίτι της Καλλιόπης Σπύρου στο Καϊμακλί για τη συνέντευξη. Με περίμενε στην πόρτα, χαμογελαστή και με καλωσόρισε στο σπίτι της. Ενα σπίτι ζεστό γεμάτο αναμνηστικά και φωτογραφίες από τις συναυλίες και τις χώρες που η Καλλιόπη επισκέφτηκε στη διάρκεια μιας πετυχημένης εικοσιπεντάχρονης προσφοράς στο έντεχνο κυπριακό τραγούδι. Το δημοτικό τραγούδι, κορμάτι πολύτιμο της λαϊκής μας παράδοσης βρήκε πρόσφορο έδαφος και σαν σπόρος άνθισε και λουλούδισε με τη φωνή της Καλλιόπης.

Η Καλλιόπη γεννήθηκε στην όμορφη Κυθρέα από οικογένεια βιοπαλαιστών γεωργών. Ήταν το μικρότερο από τα έξι παιδιά της οικογένειας.

Μετά το θάνατο του πατέρα η οικογένεια έρχεται στη Λευκωσία. Η μικρή Καλλιόπη κουβαλά μέσα της το ταλέντο του πατέρα και σε λίγο καιρό γίνεται μέλος της χορωδίας των Λαϊκών Οργανώσεων της Λευκωσίας.

Αυτή ήταν η αρχή. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν περάσει πολλά χρόνια. Όλα αυτά τα χρόνια η Καλλιόπη δούλεψε προσφέροντας τα πάντα στο έντεχνο κυπριακό τραγούδι. Για να φτάσουμε σήμερα να μιλάμε για μια πολύ αξιόλογη προσφορά σ' αυτό τον τομέα.

Ας αφήσουμε όμως την ίδια να μας μιλήσει γι' αυτή την προσφορά μέσα από τη συνομιλία που ακολουθεί:

— Καλλιόπη, η αρχή ήταν η χορωδία των Λαϊκών Οργανώσεων, πως προχώρησες;

— Ο μάεστρος της χορωδίας Ζαχαρίας Χαβάς με ξεχώρισε και με τοποθέτησε σολίστ της χορωδίας. Ταυτόχρονα μου έδωσε και τα πρώτα μαθήματα μουσικής και φωνητικής εξάσκησης. Με προέτρεψε να γραφτώ σε Ωδείο για μια πιο άρτια μουσική κατάρτιση και αξιοποίηση των φωνητικών μου προσόντων.

Έτσι κι έγινε. Γράφτηκα στην Ελληνική Μουσική Ακαδημία του Αρ-

βανιτάκη και με καθηγήτρια την Μαίρη Σμετοπούλου παρακολούθησα μαθήματα μουσικής και τραγουδιού.

Το ίδιο διάστημα έγινα μέλος και της χορωδίας του Μουσικού Συλλόγου Μότσαρτ που ήταν κάτω από τη διεύθυνση του Γιάγκου Μιχαηλίδη και του Λεάντρου Σίταρου.

Όταν διαλύθηκε αυτή η χορωδία συνέχισα στη χορωδία της Πνευματικής Στέγης κάτω από τη διεύθυνση του Α. Σίταρου.

— Και με τον Αχιλλέα Λυμπουρίδη πότε γνωριστήκατε και συνεργαστήκατε;

— Με τον Αχιλλέα Λυμπουρίδη γνωρίστηκα το 1964 και από τότε αρχίσαμε μια στενή καλλιτεχνική συνεργασία.

— Η είσοδος μου στο Ωδείο, η συμμετοχή μου στη χορωδία Μότσαρτ και η γνωριμία μου με τον Α. Λυμπουρίδη υπήρξαν αποφασιστικοί σταθμοί στην καλλιτεχνική μου σταδιοδρομία.

Με τον Λυμπουρίδη κάναμε την πρώτη μας εμφάνιση στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση με ένα πρόγραμμα κυπριακών τραγουδιών το 1964.

Οι συνεργάτες μας τότε ήταν: ο Μιχ. Γιασεμίδης, ο Γεώργιος Αβέρωφ, ο Νίκος Φαρμακαλίδης, ο Αριστος Κυριάκου, ο Αντωνάκης Νικολαΐδης κ.ά.

Είχαμε λοιπόν στη διάθεση μας μια εξαιρετική ορχήστρα και με τη συνεργασία του Μάρκου Γεωργίου παίρναμε μέρος σε πολλές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις σ' όλη την Κύπρο.

Η Γιορτή του Πορτοκαλιού στο Βαρώσι και τη Μόρφου, η Γιορτή του Κρασιού στη Λεμεσό, τα Φεστιβάλ Πλατρών, Πέρα Πεδιού, Προδρόμου, Καλοπαναγιώτη, Πεδουλά,

η Γιορτή του Κατακλυσμού στην Κερύνεια και άλλες πολλές.

Το 1971 κάναμε μαζί με τον Αχ. Λυμπουρίδη και το βαρύτονο Αντρο Νάταρ, μια σημαντική καλλιτεχνική εκδήλωση στη μνήμη του Δημήτρη Λιπέρτη στο Δημοτικό Θέατρο. Τραγουδήσαμε συνθέσεις του Λυμπουρίδη πάνω σε στίχους του Δ. Λιπέρτη. Γύρω στο 1966 κάναμε τους πρώτους μικρούς δίσκους.

Η καλύτερη όμως δουλειά που κάναμε μαζί με τον Λυμπουρίδη ήταν ο μεγάλος μου δίσκος «Αγία Νάπα» που έγινε εξ' ολοκλήρου στην Ελλάδα.

Και ο τελευταίος μου μεγάλος δίσκος «Τ' ανεπανάληπτα» μια δουλειά που επίσης έγινε στην Ελλάδα.

— Συνεργάστηκες και με τον Αρμάνδο Τζοζεφέν δεν είναι;

— Ναι φυσικά. Από το 1967 αρχίσαμε μια στενή συνεργασία με τον Α. Τζοζεφέν. Μαζί με τον Μάρκο Γεωργίου και τους μουσικούς Δημητράκη Χ' Δημητρίου και Βάσο Μαυρουδή σχηματίσαμε ένα μόνιμο μουσικό συγκρότημα και αλωνίζαμε όλη την Κύπρο και παίρναμε μέρος σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Σε Παγκύπριο διαγωνισμό του ΡΙΚ το 1969 πήραμε το πρώτο βραβείο μ' ένα τραγούδι με τίτλο «ο Ππαράς».

— Καλλιόπη έχεις ταξιδέψει πολύ στο εξωτερικό και έχεις κάνει γνωστά τα τραγούδια μας και την Κύπρο σε πολλές χώρες. Είναι αδύνατο να μιλήσουμε για όλες τις εμφανίσεις σου, πες μας όμως για τις πιο σημαντικές.

— Ναι είναι αλήθεια ότι πήγα σε πολλές χώρες και τραγούδησα. Πιστεύω ότι πρόβαλα με αρκετή επιτυχία το κυπριακό τραγούδι. Μπορώ να θυμηθώ τις πιο σημαντικές:

Το 1961 μαζί με τον βαρύτονο Περικλή Μαρκουλλή και νεολαιίστικο χορευτικό συγκρότημα δώσαμε συναυλίες σε διάφορες πόλεις της Ρουμανίας.

Το 1962 πήρα μέρος στο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Νεολαίας στη Φιλανδία.

Το 1964 πάλι με συγκρότημα νεολαίας δώσαμε 6 παραστάσεις σε πόλεις της Λ. Δημοκρατίας της Βουλγαρίας.

Το 1971 με πρόσκληση της κυπριακής πρεσβείας και των Κυπρίων Γυναικών Λονδίνου πήγα στο Λονδίνο και τραγούδησα σε φιλοanthρωπική βραδυά στο ξενοδοχείο «Ντότσειστερ».

Με κάλεσε επίσης η Ελληνική Υπηρεσία του BBC για ένα πρόγραμμα με κυπριακά τραγούδια.

Εξη μήνες αργότερα ξαναπήγα στο Λονδίνο για μια εμφάνιση σε φιλοanthρωπική βραδυά στο Χίλτον με τη συνοδεία στο πιάνο του Μιχ. Γιασεμίδη.

Το 1972 με πρόσκληση του Σοβιετικο-Κυπριακού Συνδέσμου Φιλίας πήγα στη Μόσχα και έδωσα κονσέρτο στην αίθουσα «Φιλίας των Λαών» με συνοδεία στο πιάνο του Νικόλα Οικονόμου.

Εμφανίστηκα επίσης στη Σοβιετική τηλεόραση.

Το 1975 πήγα στην Ουγγαρία.

Το 1978 πηγαίνω για τρίτη φορά στο Λονδίνο. Μαζί με τον Χριστάκη Μάρκου, τον Αρμάνδο Τζοζεφέν, τον Δημ. Χ' Δημήτρη και τον Βάσο Μαυρουδή δώσαμε πέντε συναυλίες για τους Κύπριους του Λονδίνου.

Το 1980 πήγα πάλι στη Μόσχα με πρόσκληση του Κρατικού Οργανισμού Κοντσέρτων. Μαζί με συγκρότημα λαϊκών χορών και ορχήστρα υπό τη διεύθυνση του Α. Τζοζεφέν κάναμε μια μεγάλη περιοδεία.

Το 1979 προσκλήθηκα και πήρα μέρος στη μεγάλη συναυλία Ειρήνης που έγινε στο στάδιο Καραϊσκάκη

Από τη συναυλία της Καλλιόπης σε πόλεις της Βουλγαρίας

Από τη βραδυά Λιπέρτη.

στον Πειραιά.

Με συνόδευσε στο πιάνο ο Μάριος Τόκας. Σ' αυτή τη συναυλία πήραν μέρος πολλοί κορυφαίοι Έλληνες Καλλιτέχνες όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Κώστας Καζάκος, ο Γιώργος Νταλάρας, ο Χρίστος Λεοντής και πολλοί άλλοι. Και φυσικά ο ποιητής της Ρωμιοσύνης Γιάννης Ρίτσος.

Το 1981 ξαναπήγα στην Αθήνα μετά από πρόσκληση του Δήμου της Αθήνας μαζί με το συγκρότημα του Μίκη Σιακαλλή και κάναμε αναπαράσταση του κυπριακού γάμου στο πεδίο του Αρεως.

Τέλος το 1983 τραγούδησα για αρ-

κετό διάστημα στις «κυπριακές βραδύες» του Χίλτον εδώ στη Λευκωσία.

— Ποια θέση λοιπόν κατέχει στη ζωή σου το τραγούδι;

— Για μένα πραγματικά είναι ολόκληρη η ζωή μου δεν μπορώ με λίγα λόγια να φανταστώ τον εαυτό μου χωρίς τραγούδι.

Και αυτό το πράγμα το νοιώθω από μωρό. Ο πατέρας μου είχε πολύ ωραία φωνή ήταν λαϊκός τραγουδιστής για την εποχή του. Σ' όλους τους γάμους και τα πανηγύρια πήγαινε και τραγουδούσε τα δικά μας τραγούδια τα δημοτικά και τους αμανέ-

δες.

Η καλύτερη μου ώρα δεν ήταν όταν έπαιζα με τους φίλους μου αλλά όταν ο πατέρας μου μας μάζευε στο κατώφλι του σπιτιού μας και μας τραγουδούσε.

— Πολλά από τα δημοτικά που σήμερα τραγουδώ τα έχω στη μνήμη μου από τότε όπως μας τα τραγουδούσε ο πατέρας μου.

Από τότε λοιπόν αγαπώ το τραγούδι και δεν μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου χωρίς αυτό, είναι μέσα στο αίμα μου.

— Εργάστηκες σαν επαγγελματίας μέσα σ' αυτά τα 25 χρόνια που τραγουδάς;

— Οχι δεν εργάστηκα σαν επαγγελματίας. Ήταν πάντα μια δουλιά προσφοράς.

Ουδέποτε θέλησα να γίνω επαγγελματίας. Και ο λόγος είναι ο εξής: Δεν μπορώ να φανταστώ τον εαυτό μου να τραγουδά μπροστά σε κοινό που δεν προσηλώνεται στο τραγούδι. Όταν τραγουδάς και ο άλλος δεν ενδιαφέρεται για το τί τραγούδι θα του πεις παρά για το τι θα φάει ή θα πει εμένα αυτό το πράγμα με πικραίνει και δεν μπορώ να τραγουδώ.

Έτσι παρ' όλο που είχα πάρα πολλές προτάσεις πιο παλιά για να γίνω επαγγελματίας με πολύ καλούς οικονομικούς όρους δεν το θέλησα.

Ήθελα να τραγουδώ μπροστά σε ανθρώπους που ν' αγαπούν τη μουσική και να τους ενδιαφέρει αυτό που θα τους πω. Για μένα εκείνη η ώρα είναι ιερή. Γι' αυτό και μόνο δεν έγινα επαγγελματίας. Παρ' όλα αυτά το 1983 δέχτηκα για λίγο να τραγουδήσω στο Χίλτον στις ειδικές κυπριακές βραδύες που οργανώνονταν για τους ξένους και το είδα σαν μια υποχρέωση προς το κυπριακό τραγούδι. Στο τέλος αυτό εξυπηρετούμε εμείς που ασχολούμαστε μ' αυτό.

Δέχτηκα να τραγουδήσω κατ' αρχή για μια βραδυά και αν το περιβάλλον μου άρεσε θα συνέχιζα. Αυτός ήταν ο όρος που έβαλα για να δεχτώ.

Πραγματικά την πρώτη βραδυά η αίθουσα ήταν γεμάτη, η ατμόσφαιρα πολύ κυπριακή, η διακόσμηση, τα φαγητά όλα σχετικά. Όταν αρχισε όμως το πρόγραμμα όλοι σταμάτησαν και άκουγαν με προσοχή σαν να ήταν συναυλία.

Μου άρεσε λοιπόν το περιβάλλον και δέχτηκα να συνεχίσω κάποιο διάστημα.

συνέχεια στη σελίδα 70

1980. Πρόγραμμα στο ΡΙΚ με το συγκρότημα του Μίκη Σιακαλλή.

1964. Πρώτη εμφάνιση σε ζωντανό πρόγραμμα της τηλεόρασης

συνέχεια από τη σελίδα 56

πως λειτουργούν τα «γραφεία», πως διεξάγεται το εμπόριο κλι., τότε κάτω από το φως της ανάλυσης μας ας βγάλει τα συμπεράσματα του. Το σίγουρο είναι πως τέτοιου είδους σχέσεις με το ψευδοκράτος είναι πολύ ύποπτες ως προς το αν υπάρχει πρόθεση αναγνώρισης του.

Τέλος, σε περίπτωση που η αναγνώριση παρασχεθεί, ο συγγραφέας είναι ευτυχής αν το σημείωμα υπηρετεί στο ελάχιστο το πως πρέπει να αντιδράσουμε, πως πρέπει να επιχειρηματολογήσουμε, στην εξαιρετικά δύσκολη προσπάθεια μας για διάσωση της εδαφικής ακεραιότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΠΥΡΟΥ

Συνέχεια από τη σελίδα 27

Η ορχήστρα ήταν κάτω από τη διεύθυνση του Γιάννη Σπάρτακου του γνωστού Έλληνα συνθέτη και του Μιχαλάκη Γιασεμίδη.

— Σήμερα τι γίνεται; Υπάρχουν νέοι τραγουδιστές που είναι σε θέση να συνεχίσουν αυτό που άρχισες εσύ;

— Οπωσδήποτε θα υπάρχουν νέοι άνθρωποι που αγαπούν το έντεχνο κυπριακό τραγούδι. Μόνο που πρέπει να εργαστούν πολύ και να μορφωθούν μουσικά. Και δυστυχώς σήμερα βλέπεις κάτι απογοητευτικό. Θέλουν να γίνουν τραγουδιστές από τη μια στιγμή στην άλλη χωρίς να έχουν τα φόντα και κάποια στιγμή που πρέπει να δείξουν την αξία τους δεν μπορούν και φυσικά αποτυχαίνουν.

Αυτό βέβαια δεν συμβαίνει μόνο στην Κύπρο. Βλέπεις αυτό το φαινόμενο και σε άλλες χώρες.

— Νομίζεις ότι οι πολιτιστικοί Σύλλογοι είναι ένας χώρος απ' όπου μπορούν να βγουν νέοι τραγουδιστές του κυπριακού τραγουδιού;

— Οπωσδήποτε απ' εδώ θα βγουν τα ταλέντα. Ομως επιμένω ότι επειδή κι εδώ η δουλειά γίνεται ερασιτεχνικά αυτός που θέλει πραγματικά να υπηρετήσει το κυπριακό τραγούδι θα πρέπει να κουραστεί να ιδρώσει για να μάθει.

— Πως μπορούν να βοηθήσουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης τους νέους τραγουδιστές;

— Μπορούν και πρέπει να δώσουν βοήθεια τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Υπάρχει μια τάση, στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση, να μην βοηθούν, να μην προωθούν πολύ τον κύριο καλλιτέχνη γενικά. Πάσχουμε από ζενομανία.

ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ της σελίδας 69

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Β	Ε	Ν	Ε	Ζ	Ο	Υ	Ε	Λ	Α	■	Ο	Υ
2	Α	Π	Ο	Ρ	■	Π	Λ	Ι	Ε	Ε	■	■	■
3	Λ	Α	Θ	Η	■	Ε	Ο	Λ	Α	■	Τ	Ο	Μ
4	Κ	Ρ	Α	Μ	Π	Α	■	Η	Ν	Ι	Ο	■	Π
5	Α	Χ	■	Ι	Ρ	Α	Ν	■	Α	Ν	Ι	Ε	Ο
6	Ν	Ο	Ι	Κ	Α	Ρ	Η	Ε	■	Ε	Μ	Ι	Λ
7	Ι	Ε	Ε	Ο	Ε	■	Π	Ι	Τ	Ε	Ε	■	■
8	Κ	■	Τ	Ε	Ι	Λ	Ι	Ε	■	Ε	Α	Χ	■
9	Η	Λ	Ι	■	Ν	Ι	■	Ν	Ι	Ο	■	Ν	Α
10	■	Ι	Α	Ν	Ο	Ε	■	Α	Λ	Υ	Κ	Ε	■
11	Ε	Μ	■	Ο	Ε	Τ	Α	■	Ι	Ρ	Ι	Δ	Α
12	Ο	Π	Ο	Υ	■	Α	Ν	Τ	Ε	■	Τ	Ε	Ν
13	Κ	Α	Υ	Ε	Η	■	Α	Ο	Ε	Μ	Ο	Ε	■

του τόπου του, νάναι καλλιεργημέ-
νος για να εχτιμά καλύτερα.

Έτσι όπως γίνεται σ' άλλες χώρες, όπου τα ντόπια προγράμματα καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος και τα ξένα το μικρότερο.

Σε μας συμβαίνει το αντίθετο. Αν αρνηθείς τη γλώσσα σου και την μουσική σου τότε είναι σαν να αρνιέσαι τον ίδιο τον εαυτό σου.

Κάποτε είχαμε προσκληθεί να παρουσιάσουμε την βραδυά Λιπέρτη όπως την είχαμε παρουσιάσει στο Δημοτικό Θέατρο και στο Γυμνάσιο Κύκκου για να γνωρίσουν και τα παιδιά την ποίηση του Λιπέρτη και τα τραγούδια μας.

Πρέπει να πω ότι είχαμε μεγάλο τρακ γιατί σκεφτόμαστε αν θ' άρεσαν αυτά τα τραγούδια στα παιδιά.

Δειά-δειά αρχίσαμε το πρόγραμμα. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν και καταχειροκροτούσαν ακόμα και στα ενδιάμεσα.

Η νεολαία δείχνει το δρόμο. Θέλουν να τα μάθουν αλλά εμείς....

Αυτή τη συναυλία την δώσαμε και σε άλλα σχολεία πάντα με τις ίδιες ενθουσιώδεις εκδηλώσεις από μέρους των παιδιών.

Είπαμε πολλά με την Καλλιόπη. Τόσα πολλά που σε μια συνέντευξη δεν μπορούν να χωρέσουν.

Και σου δημιουργείται το ερωτηματικό πως αυτή η γυναίκα άρχισε να τραγουδά και μάλιστα σε μια εποχή δύσκολη ειδικά για μια γυναίκα και να κρατά την πρώτη θέση ως ερμηνεύτρια του έντεχνου κυπριακού τραγουδιού για τόσα πολλά χρόνια.

Έχει όμως η Καλλιόπη Σπύρου το μυστικό της. Κι αυτό δεν είναι άλλο από την επιμονή της. Μια επιμονή που τη βοήθησε να ξεπεράσει όλα τα προβλήματα που μπήκαν στο δρόμο που διάλεξε και να πετύχει •